

Kā bērnam palīdzēt kļūt patstāvīgam?

Mēs visi vēlamies, lai bērni, izauguši lieli, spētu domāt patstāvīgi, pieņemt lēmumus, kā arī atrisināt nestandarta situācijas. Taču šī ir prasme, kuru nepieciešams attīstīt jau no mazotnes. Kā to darīt, stāsta psiholoģe Iveta Aunīte.

Iniciatīvas veidošanās piecu gadu vecumā

Otrs ārkārtīgi svarīgs posms bērna attīstībā ir piecgadnieka vecums, kad veidojas iniciatīva. Šajā vecumā bērni ir ļoti motivēti gan sadarboties, gan darboties patstāvīgi, tāpēc vecākiem ieteicams pakāpeniski distancēties un ļaut mazajam darboties arvien patstāvīgāk.

Ļoti svarīgi ir bērnu nekaunināt un nevainot, ja gadās kāds misēklis vai kļūda. Nekādā gadījumā to nevajadzētu uzsvērt, bet gan sacīt, ka tas nav nekas traks – tā nav kļūda, bet iespēja gūt pieredzi. Bērnam var teikt: “Mēģini vēlreiz un citādi, ja tev iepriekš neizdevās tas, ko vēlējies panākt.” Ļoti svarīgi, lai šāda pieredze bērnam nostiprinās, jo, kad viņš būs skolēns, izjūta “es varu” un “man sanāk” būs labs palīgs, gan pārkāpjot skolas sliksni, gan uzsākot vēl patstāvīgākas dzīves gaitas.

Patstāvība un kļūdīšanās

Patstāvības veidošanās iet rokrokā ar iespēju kļūdīties. Pieaugušajiem būtu svarīgi koncentrēties nevis uz kļūdu, bet gan uz tās risinājumu. Ja bērnam no rokām izkrīt un saplīst krūzīte, nevajadzētu vērst mazā uzmanību uz notikušo misēkli, bet gan uz to, ko tagad darīt. Piemēram, bērns var atnest lupatu un izlijušo tēju saslaucīt.

Ja bērns ar kādu uzdevumu netiek galā, svarīgi viņu mudināt padomāt no citas puses, lai mazais pats atrastu risinājumu. Šādi vecāki veicina arī bērna radošo domāšanu. Ja vecāki neuzstāj, ka bērnam jārikojas un jādomā tā, kā pieaugušie uzskata par pareizu, viņi nereti piedzīvo pārsteigumu: bērns ir izdomājis tādu nestandarta risinājumu, kādu viņi pat nav varējuši iedomāties.

Ko vecākiem nedarīt

* Nevajadzētu sacīt: “Paskaties, es tev parādīšu, kā tas ir jādara!”, “Es izdarīšu, jo tev nesanāk”, “Labāk dari šitā!”

* Par nevēlamām uzskatāmi visi vecāku ieteikumi, kas neļauj bērnam pašam izdomāt, kā paveikt kādu uzdevumu un panākt rezultātu. Piemēram, tiek uzskatīts, ka nav pareizi bērnam priekšā zīmēt. Lai māja vai koks ir krāsā, kādā to redz mazais, nevajag viņu labot. Bērna zīmējumam jābūt tādām, kādu viņš to vēlas. Pēc iespējas mazāk iejaukties – tāds būtu novēlējums visiem vecākiem. Pieaugušajiem bērns jāatbalsta un jāiedrošina, nevis jāliek viņam šķēršļi.

* Ja vecāki neatbalsta bērna iniciatīvu, viņi izaudzina cilvēku, kurš arī pieaugot negribēs uzņemties atbildību. Visdrīzāk šāds cilvēks uz jaunām iespējām dzīvē atbildēs ar vārdiem – es neprotu, man nesanāk, es nekad to neesmu darījis. Un pat nemēģinās.